

Co se nevešlo do almanachu

V roce 2001 vydalo Regionální muzeum pro mikulovské gymnázium Kroniku GM – Almanach k 370. výročí založení piaristického a 65. výročí vzniku českého gymnázia v Mikulově. Autorem publikace je Mgr. Svatopluk Vrbka (nar. 1935), který na gymnáziu působil od roku 1962 do roku 2001, nejdéle ze všech známých profesorů této školy. Není se tedy co divit, že – ač aprobací biolog a chemik – se věnoval historii školy, na níž tak dlouho pracoval. Svatopluk Vrbka je od roku 1987 kronikářem města Mikulova a již desítku let předtím se na tvorbě městské kroniky podílel.

V souvislosti s přípravou almanachu se podařilo shromáždit spoustu zajímavého materiálu, který nemohl být v almanachu zveřejněn. Některé informace byly získány až po vytištění knihy, mnohé byly dublovány. V RegioMu přinášíme některé z těchto příspěvků v plném, neredigovaném znění.

Vzpomínka paní učitelky Ludmily Vrbové (96 roků) zaslaná dne 28. 5. 2001 na adresu ředitele gymnázia Mgr. Milana Pernického v souvislosti s oslavami jubilea gymnázia.

Poznámka: Originál dopisu je uložen v archivu gymnázia ve složce 23. 6. 2001 (oslav 370. výročí GM)

Tělocvičná jednota Sokol Mikulov patřil do I. okrsku sokolské župy, která do r. 1922 měla název Komenského a pak Slováká. Ochránitelkou byla zpočátku těl. jednota Sokol Královo Pole, která také v r. 1927 uspořádala při příležitosti veřejného cvičení zájezd do Mikulova. Byla to pro českou menšinu velká událost.

Činnost jednoty byla velmi bohatá. Cvičily všechny složky – žactvo, dorost, muži a ženy. Cvičilo se nejprve v tělocvičně německého gymnázia, později v české škole na Valtické ul. Každým rokem se pořádala besídka nebo akademie, jezdilo se na cvičení do Břeclavi a Hodonína. Každým rokem se jednota zúčastňovala 28. října štafetového běhu. Měla vymezený úsek z Valtic k Lednici – doprava se dala na žebříňáku.

Pravidelně se pořádaly plesy, Šibřinky, Mikulášské s posiláním dáreků, Vinobraní se starými zvyky, Pochovávaní basy. O plese tančilo několik kolon Českou besedu. Hrála se divadla. Všechn život jednoty se soustřeďoval v jediném českém hostinci „U Iva“.

Jednota se se svými cvičenci zúčastňovala okrskových veřejných cvičení a župních sletů.

Pořádal se zájezd do Košic a do Bratislavy, v r. 1932 a 1938 na všesokolský slet do Prahy a na sokolský slet ve Vídni.

Na žebříňáku se také konal pěkný výlet na Falkenstein do Rakouska.

Ve funkci starostů jednoty se vystřídali za období od vzniku do r. 1938 vlnař Slunečko, krejčí Procházka, řed. Jar. Zlámal, řed. vin. firmy Mike (?) a přednosta pošt. úřadu Hromada. Náčelníkem byl dlouhá léta Štěpán Karpíšek, Jos. Chladil a Jos. Nezmeškal. Náčelnicemi byly postupně Milada Němcová, Milada Kostílková-Tůmová, Ludmila Budíková-Vrbová, Míla Brokšová-Frömllová, Jarka Tvarůžková, a Marie Englová-Hošpesová.

S dorostem pracoval obětavě v pohnutých letech Ing. Josef Veselý, který stavěl hraniční opevnění, a s ním poručík Cihlář a Jano – Slovák, příjmení si nepamatuji. V Sokole pracovala většina učitelů a řada obětavých lidí.

Mezi ně patřila především prof. hudby Marie Stejskalová-Nezmeškalová, která od r. 1930 obětavě provázela všechny nácivky, veřejná vystoupení a při slavnostech a divadlech hrála se svým souborem, kde účinkovali kromě jiných br. Karel Pokorný a učitel František Vrba.

Dopis Marie Taušové-Suparičové prof. Svatopluku Vrbkovi

Vážený pane profesore,

ve školním roce 1936/37 až 39 jsem byla žákyní gymnasia v Mikulově. Při setkání 65. výročí vzniku českého gymnasia v Mikulově, kterého jsem se zúčastnila, jsem Vám slíbila fotografii 1. třídy gymnasia s panem ředitelem Julianem Halíkem a prof. Josefem Navrkalem, (vedle kterého sedím).

Prosím, promiňte mi, že to posílám až nyní, založila jsem si Vaši adresu.

Doufám, že obohatím Vaši kroniku.

Srdečně Maria Taušová-Suparičová.

Brno 11. 10. 2001

První třída Spolkového československého reálného gymnasia Ústřední matice školské v Mikulově ve školním roce 1936/37. Uprostřed zleva ředitel Julián Halík a profesor Josef Nevrkal (vedle něj autorka dopisu Maria Taušová-Suparičová).

Dopis paní Ludmile Vrbové (96) od Petra Mayera (82), mikulovského rodáka židovského původu – účastníka válečného transportu židů do Palestiny a později bojovníka čs. zahraniční armády.

Praha, 24. 2. 2001

Vážená paní učitelko,

Velmi rád jsem se ujal úkolu přeložit Váš velmi zajímavý dopis Luttimu. Bude mít velkou radost, především proto, že – stejně jako má manželka a já – bude obdivovat Vaši mimořádnou vitalitu a pro mne vždy nedostižný krásný rukopis, opravdu jsme oba z obsahu Vašeho psaní Luttimu měli velikou radost!

Již dlouho jsem se chystal napsat Vám podrobněji o nás – a tak mne Váš dopis přiměl k tomu tento úmysl hned splnit. Vynasnažím se podat Vám ve stručnosti obraz našeho života v současné době.

Tedy – také já již nejsem žádný „švarný junák“ – v červnu mi bude 82. Manželka i já jsme celkem zdravotně v pořádku – nějaké ty bolístky a problémy dané věkem tu ovšem jsou. Já například se bojím jet autobusem, tramvají či podzemní dráhou, takže se do středu města dostanu, jen když nás tam odveze syn Pavel (41). Zítřa, vlastně 27. 2. jdu na pravidelnou kontrolu ke svému diabetologovi, cukrovku mám zatím velmi nízkou. Libuše chválabohu tyto problémy nemá.

Žijeme celkem monotónně – prakticky stejně jako Vy: četba, sledování denních událostí, televize (zejména „milionáře“), časté návštěvy dětí a vnoučat, pokud jde o mne, tak také si zvu bývalé spolupracovníky z ČTK a spolubojovníky z Tobruku a Dunkeru – staří dědci tak vzpomínají a povídají si o době strávené v čs. zahraniční armádě. Ven moc nechodím, většinou jen kolem bloku na menší nákupy, ty větší obstarává Libuše. Zúčastňuji se měsíčních setkání bývalých spolupracovníků z ČTK.

Naše dcera Michaela (47) nadále působí jako průvodkyně cizinců po Praze, na Karlštejn, do Kutné Hory apod., její dcera Kristýna (26 1/2) je grafička, syn David (25) pracuje u dcerina ex-manžela (je rozvedená), zubního lékaře, jako zubní laborant, všechen volný čas tráví jako člen kapely nebo u internetu – tomu já ovšem již nerozumím.

Syn Pavel má vlastní podnik zabývající se dodávkou, údržbou a čištěním pivního čepovacího zařízení, zaměstnává 10 pracovníků – sám by nestačil obhospodařovat asi 300 restaurací. Je stále v jednom kole a jeho manželka Hanka (39) mu vyřizuje administrativu. Mají roztomilou Kateřinku, která nyní navštěvuje v gymnáziu sextu.

Nedávno jsem dokončil 18ti stránkový přepis mého deníku z let 1940–1944 s dodatkem „Zaznamenáno 60 let poté“. Pokud by Vás to neunavovalo, samozřejmě Vám ty paměti, nazvané „DENÍK UPRCHLÍKA“, rád zašlu. Mezi mé „koničky“ patří fotografování, natáčení televizních programů na video, a pak mám hodně práce s vytvořením alba s časově uspořádanými fotografiemi rodičů i vlastních – je jich asi 400, nejstarší z r. 1913, „nejmladší“ ze září 1940, kdy jsem odjel do Palestiny. Jako Vy, milá paní učitelko, Liba i já hodně čteme, právě nyní mám rozeřtenou velmi zajímavou knížku o Ferdinandu Peroutkovi.

Nedávno jsem od Luttiho dostal dopis, v němž vzpomínal na jednoho spolužáka a dvě spolužačky z břecl. gymnázia; já jsem „nazdarbůh“ dle telef. seznamu na jméno toho spolužáka zavolal a ono to vyšlo, seznámil jsem se tak s velmi erudovaným a milým pánem, který nás již navštívil – zvlášť ho zajímaly almanachy břecl. gymnázia vydané k 50. a 75. výročí školy, je tam mnoho zajímavého, znovu jsem je pročetl a vzpomínal na profesory a spolužáky. – To mne přimělo k tomu znovu si prohlédnout almanach mikulovského gymnázia zachycující léta 1631–1981. Znovu jsem se dočetl, že mezi vyučujícími v r. 1936 otevřeném českém gymnáziu v Mikulově byl Váš tak milý a vtipný manžel, často vzpomínám na návštěvy u Vás – při jedné z nich Váš manžel nám podal k ochutnání jím právě čerstvě očesané třešně z Vaší zahrady. Rovněž jsem se dočetl, že výuka v gymnáziu v r. 1945 byla zahájena již 2 týdny po začátku měsíce září – mezi členy prvního učitelského sboru je uvedeno i Vaše jméno a mezi jinými i jméno pí učitelky Nezmeškalové, na níž se také dobře pamatují.

Bude Vás jistě zajímat, že jsem asi před měsícem dostal překvapivě dopis od dcery mého kamaráda Dráží Kubíčka, pracovnice regionálního muzea v Mikulově, paní Dany Souchopové. Piše m.j. že na otce (Dráží) si moc nevzpomíná, zemřel, když jí bylo 7 let, ale s láskou vzpomíná na dědečka, magistra Hugo Kubíčka.

Občas i dopisují s bývalým poválečným ředitelem břeclavského gymnázia prof. Jaroslavem Škollem. Je mu 79 let, piše do sborníku o břecl. regionu. Před asi 2 lety mi poslal krátký materiál, v němž jsou uvedeni všichni (5) absolventi břecl. gymnázia, kteří se aktivně účastnili odboje. Bylo tam o každém asi 15 řádků – včetně Ervína, jehož úmrtí se mne velmi dotklo, a mne. Je to mimořádně vzdělaný, milý a vlastenecky citící člověk.

Také se asi před dvěma lety ke mně písemně přihlásil učitel ve výslužbě Jožka Vlček, učil ve Valticích a též v Mikulově, poslal mi řadu zajímavých materiálů, mezi jiným obraz bývalé německé školy na roku Nádražní ulice – mám dojem, že je to právě škola, ve které jste nás tak obětavě učila v polovině dvacátých let. Dále poslal obraz bývalého německého gymnázia, v jehož jednom křídle byly od r. 1936 též třídy nově založeného českého gymnázia. Poslal mi také společnou fotografii všech předválečných zaměstnanců pošty, včetně jeho otce a poštmistra pana Krautgartnera, jehož syn Karel byl mým kamarádem ještě z doby, kdy naše rodina bydlela do r. 1930 v budově pošty a Krautgartnerovi byli na společné chodbě našimi sousedy. Karla jsem potkal v Praze po válce, vyprávěl mi o osudech svého otce, bydlel tu se svou matkou, kterou jsme s Libuší několikrát navštívili. Má sbírka fotografií obsahuje také asi 2 nebo 3 snímky s Karlíkem a jeden s Drážkou Kubíčkem, zašlu jeho kopii jeho nedávno se u mne přihlásivší dceři.

A ještě jedna zajímavost: v loňském roce se mi dostala do rukou kniha „Heimatbuch Nikolsburg“, vydaná sudetoněmeckým „Kulturverein Nikolsburg in Wien“. Je napsána v typickém revanšistickém duchu, ostře protičeská. Obsahuje mimo jiné chronologicky otištěné výňatky z časopisu „Nikolsburger Wochenschrift“. Některé jsou zajímavé: dověděl jsem se tam například přesné datum návštěvy prezidenta Masaryka v Mikulově – 26. června 1928, v tomtéž roce byla také zahájena stavba české školy na Valtické ulici proti Vaší vile. To mi připomenulo příhodu spojenou s návštěvou TGM: Při výjezdu z Mikulova byla na Valtické ulici slavobrána, po jejíchž stranách jsem s dalšími Sokoly stál na stole a čekali jsme na příjezd (lépe řečeno odjezd) prezidenta. Vybrané děvčátko mělo za úkol postavit se autu TGM do cesty a vynutit tak zastávku, která nebyla plánována. Vše se zdařilo, ale my, co jsme stáli na pravém stole před slavobránou, jsme tak bouřlivě prezidenta vítali a jásali, že stůl nevydržel, zhroutil se a my jsme se váleli před zraky TGM na silnici. Nikdy na to nezapomenou, i když to skončilo neplánovaně, pana prezidenta jsem viděl. Také mám 2 snímky z návštěvy prezidenta Beneše v Mikulově dne 14. 6. 1936 – snímky jsem pořídil během jeho projevu na náměstí, bohužel je vidět jen kousek jeho hlavy a klobouk pí. Hany Benešové. Přes protičeské zaměření knihy některá fakta prostě nemohli autoři zamlčet, například to, že čestné občanství Mikulova bylo uděleno TGM i prezidentu Benešovi.

V knize jsou uvedeny všechny tehdejší mikulovské ulice s čísly domů v těchto ulicích. Když jsem knihu prohlížel, tak jsem zjistil, že čeští obyvatelé domů byli prostě vynecháni. Zvlášť groteskně to vypadá například u dat uvedených u našeho domu na Videňské. Naše rodina tam prostě není uvedena, náš německý domovník ano. Pikantní je to také v části týkající se zdravotnictví. Tam je mimo jiné uvedeno, že od r. 1901 do r. 1936 byl městským lékařem Dr. Motyka, což souhlasí, po něm od r. 1936 do 1945 Dr. Ullrich (již tehdy před válkou nacista). Dále se v této části knihy uvádí, že od r. 1922 vykonával lékařskou praxi mikulovský rodák Dr. Straschil, „který se stal okresním lékařem. Samozřejmě byli v Mikulově také další lékaři.“ O tom, že otec byl okresním lékařem od r. 1919 do r. 1938, tam prostě není ani slovo...

Ještě jsem si prohlédl, kdo je uveden ve Valtické ulici, kde jsme bydleli. Jsou uvedena jen čísla domů 1, 3, 5, 7, 9, – 25 – jde zřejmě o domy postavené na druhé straně než naše vila, neboť u domu č. 5 jsou uvedeni Lamploví, u domů se sudými čísly jsou uvedena pouze čísla 6 (Keller Alfred, Diektor, č. 50 Krupp Franz a další dvě mně neznámé osoby). Jinak jsem se dověděl, že pošta, v níž jsme do roku 1939 bydleli, byla přemístěna na náměstí v červnu 1916, Čs. vojenské jednotky obsadily Mikulov 16. 12. 1918. Také mne zaujalo, že koncese k vybudování železničního spojení mezi Mikulovem a Břeclaví byla udělena již 5. 9. 1870, 13. 9. téhož roku byla zahájena doprava na železnici Znojmo–Brno, 30. 12. 1872 byla zahájena železniční doprava dle jízdního řádu; 31. 7. 1921 se konala v Mikulově podruhé sokolská slavnost za účasti mimomikulovských jednot (kdy byla první taková slavnost, není uvedeno); 27. 2. 1923 městské zastupitelstvo rozhodlo o elektrifikaci Mikulova a elektrické světlo v městě poprvé zazářilo 30. 9. 1923. Sám si ještě pamatuji, jak jsme doma svítili petrolejkami.

Doufám, že jsem Vás, milá paní učitelko, těmito daty neunavil, je jich v knize několik set, ale ta, která jsem vybral, považuji za zvlášť zajímavá.

Pokud Vás budou zajímat, tak to nečtěte najednou, raději postupně.

Vážená paní učitelko, původně jsem zamýšlel napsat co možná krátký dopis, jak vidíte, tak se mi to nepodařilo. Za tu délku se moc omlouvám, ale snad tam naleznete něco, co Vás zaujme.

Ještě chci uvést, že jsem spolu s překladem Vašeho dopisu Luttimu zaslal také originál Vašeho dopisu, určitě mu udělá radost.

Pro dnešek končím s mnoha pozdravy a přáním dalších let spokojeného života, zejména ještě mnoha pro Vaše zdraví tak prospěšných procházek v břeclavském parku a ve Střelkách u Vaší dcery Soni, které – ač ji osobně neznám – posílám srdečné pozdravy.

Vám, milá naše paní učitelko, přeji – jak již o něco výše – mnoho a ještě víc let při Vaší záviděníhodné vitalitě, k čemuž se

též připojuje má manželka.

Váš vděčný žák

Petr Mayer

Pozn. red.: Lutti – z mikulovské židovské rodiny Teltscherů, nyní žije v Londýně.